

Štev. 136 V Ljubljani, v četrtek, 17. junija 1943-XXI Leto VIII.

Vojno poročilo 1117:

Novi letalski napadi na nasprotnikov pomorski promet

15.000 tonski parnik potopljen — 23 letal sestreljenih

Ob afriški obali so naša torpedna letala napadla nasprotnikov konvoj ter na mestu potopila 15.000 tonski parnik, drugega, 5000 tonskega, pa hudo poškodovala. Nemški letalski oddelki so blizu Pantellerije znova nastopili proti nasprotnikovim izkreevalnim vozilom. Nekaj so jih potopili, druga pa zadeli.

Kraji v okolici Palermo ter po pokrajinah Trapani in Agrigento so bili včeraj cilj letalskega bombardiranja in obstreljevanja s strojnimi, ki je povzročilo nekaj izgub med civilnim prebivalstvom in naredilo nekaj omejene škode.

Vsega skupaj, kaže, da je bilo nad Sicilijo sestreljenih 23 strojev, med njimi številni vojni letalniki. 5 so jih zbili italijanski lovi, 7 nemški, 11 pa obrambno topništvo.

Pri torpedniških nastopih, ki jih omenja današnje uradno vojno poročilo, so se posebno odlikovali naslednji piloti:

Poročnik Bertizzi Irnerio iz Riminija ter narednik Copola Giuseppe iz Trentola (Napoli), ki sta potopila 15.000 tonski parnik, podporočnik Girardi Alessandro iz Volpade (Treviso), ter višji narednik Rumpianesi Giuseppe iz Bologne, ki sta zadela 5.000 tonski parnik.

Več sovjetskih sunkov pri Orlu zavrženih

Nemški topovi obstreljevali vojaške naprave v Leningradu — Uspešen letalski napad na ladje pred Pantellerijo — Še tri druge ladje z 9000 tonami potopljene

Hitlerjev glavni stan, 17. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je bilo odbitih več sovjetskih sunkov na odseku pri Orlu.

Teško topniško vojske je z dobrim uspehom obstreljevalo za vojno važne naprave v Leningradu.

Oddelki nemških brzih bojnih letal so včeraj nadaljevali napade proti ladjam, zbranim pred Pantellerijo. Potopili so dve veliki izkreevalni ladji, poškodovali več drugih in težko zadeli en rušilec. Tudi v pristaniških napravah je nastala večja škoda. Pogrešamo eno lastno letalo. Sovražnik je izgubil v Sredozemlju 23 letal.

Izmed 7 prevoznih ladij, ki so bile 15. junija javljene kot poškodovane, so bile po končnih ugotovitvah 3 sovražne prevozne ladje s skupno 9000 tonami potopljene.

Stražne ladje vojne mornarice so v Rokavskem prelivu sestrelile iz napadajočih sovražne letalske skupine 5 letal.

V pretekli noči so preletela posamezna sovražna letala severno nemško ozemlje in metala bombe, ki so povzročile le neznatno škodo.

Nemška brza vojna letala so bombardirala v noči na 16. junija posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Glas o položaju na ruskem bojišču in o obrambi proti invaziji

Berlin, 17. junija. Glede sedanjega položaja na vzhodnem bojišču je vojaški dopisnik nemške poročevalske agencije v posebnem poročilu opomnil, da so postojanke ostale štiri mesece nespremenjene, če izvajamo nekaj malenkostnih premestitev. Nemško vrhovno poveljstvo je to zahtevalo, da se znatno bolj izkoristilo kakor v vsej prejšnji dobi vojaških priprav. Stevilne nove divizije so okrepile nemške armade na vzhodnem bojišču, sila v strelnem orožju pa, ki je bila doslej že prav znatna, je bila z novim orožjem še podvojena, dočim je motorizacija bojujočih se enot dosegla tolikšen višek, da lahko govorimo o bojni črti na kolesih. Dopisnik poročevalskega urada piše dalje, da so bili nasprotnikovi napori v krajevnih bojih v vsej tej dobi brez dvoma prav znatni. Čeprav se ni jasne odgovora na vprašanje, na kateri točki bo sovražnik začel z ofenzivo, vse kaže, da je posvetil svojo pozornost kurskemu odseku, kamor je v poslednjih dneh pripeljal mnogo vojaških sil.

Jasno je, dostavlja dopisnik, da glede protikupepov nemškega vrhovnega poveljstva v pristojnih krogih skrbno molčijo. Videti pa je, da bodo dale poglobljene postojanke na tem odseku, kakor tudi drugod priliko postaviti se odločno po robu napadalnim sovražnikovim nastopom, hkrati pa lahko služijo za odskočno desko nemških napadov.

Nato se dopisnik bavi še s položajem na bojiščih ob obalah zahodne Evrope in Italije ter pravi, da je približno prav tak, kakaj obramba proti invaziji je pripravljena na nasprotni naskok. Ko piše o delu raznih poveljstev osnih sil, ugotavlja, da so ta dela tesno in skladno med seboj povezana. Zato se v Berlinu niso prav nič čudili, da je angleški list »Sumay Times« svaril, naj zavezniki ne podcenjujejo ovir, ki bi bile v zvezi z invazijo na evropsko celino.

Nemška delovna sila v sedanji in pretekli vojni

Berlin, 17. junija. Če primerjamo delovno silo, s katero je nemško gospodarstvo razpolagalo v prejšnji svetovni vojni s sedanjo, ugotovimo, da je Nemčija imela 1914. leta 17 milijonov delavcev, katerih število se je potem od leta do leta krčilo in doseglo leta 1918 komaj 13.000.000 ljudi. V začetku sedanje vojne pa je bilo v Nemčiji 24 milijonov delavcev in je do danes ta številka poskočila na 28.100.000. V njej pa niso vštet delavci iz češkomoravskega protektorata, iz Poljske in iz zasedenega ozemlja na evropskem vzhodu,

pa tudi ne več milijonov vojnih ujetnikov. Pri točnejšem pretehtavanju teh števil lahko postavimo naslednje ugotovitve: V prejšnji svetovni vojni se je število delavcev v Nemčiji v štirih letih skrčilo za 20 odstotkov, v sedanji vojni pa je število delavcev, s katerimi razpolaga Nemčija, navzlic temu, da je bilo treba mnogo ljudi poklicati pod orožje, za 15 odstotkov poskočilo. Pripominjamo, da so bili za pomožitev delovnih moči zelo pomembni ukrepi za kompenzacijo, ukrepi, ki so imeli za posledico tudi povečanje izdelave.

Politični in vojaški položaj Japonske

Tokio, 17. junija. Ob začetku razprave v poslanski zbornici je japonski ministrijski predsednik imel govor, v katerem je razložil splošni položaj v sedanji vojni. Poudaril je, da so Japonci od konca lanskega leta do konca letošnjega februarja odbili štiri napade na odseku pri Kyatu, ki jih je sovražnik sprožil z dvema divizijama. V začetku marca so Japonci prešli v napad in

zadaj nadaljujejo s takšnimi nastopi v pokrajinah ob indijski meji. Na predelu Nove Gvineje in Salomonskih otokov je Japoncem uspelo utrditi vojaške postojanke. Sovražnosti na tem bojišču so pridobile na silovitosti zlasti v letalskem vojskovanju, pri katerem so Japonci pokazali veliko premoč. Kar se tiče Kitajske, se zdi, da so se Čungkingu povsem ponesrečili njegovi vojni nameni proti Japoncem. To se jasno vidi iz tega, da drug za drugim prestopajo na stran nanjaniških čet številni generali iz čungkingške Kitajske. Kaže, da ima Čungking zdaj 100 prvovrstnih letal, pri čemer o vseh letih tudi ameriške sile na Kitajskem. Zadnja silovita ofenziva, ki so jo pred nedavnimi začeli Japonci, je preprečila vse kitajske poskuse, da bi napadli Japonce iz zraka in s kopnega.

Potem je general Tojo prešel na obrambo severa in dejal, da vlada zdaj po vsej Mandžuriji mir in da je ta dežela povsem varna. Nato je toplo pozdravil pogum, ki ga je pokazala posadka na Attuju, ko se je postavila po robu sovražniku, ki se je hotel tam izkrcati, izrazil pa je tudi svoje simpatije do prvih predstraž na severu, ker so se celih dvanaest mesecev upirale močnejšim sovražnikovim silam, ki so skušale prodreti proti zahodu.

Kitajska venomer prosi vojaške pomoči

Buenos Aires, 17. junija. Gospa Čangkajškova nadaljuje svoje romanje po raznih deželah, kjer prosi pomoči, ter je včeraj govorila pred kanadskim parlamentom v Ottavi. Ponovno je obžalovala, da Kitajska nikdar ni imela toliko letalske zaštite, da bi se lahko lotila kakšne manjše ofenzive. Gospa Čangkajškova je potem poudarjala, da nevarnosti za Kitajsko in zavezniške še ni konec. Neobhodno potrebno je, da Kitajska dobi primerno oskrbo, zakaj Japonska čedalje bolj utrjuje svoje položaje ter izkorišča kitajsko naravno bogastvo. Odpor kitajske vojske in naroda je močnejši od vsakega sovražnika, ki bi se upeljal na primerno dobavo orožja, in zavezniški ne

Poročilo tajnika stranke rimskemu zveznemu vodstvu

Rim, 17. junija. s. Tajnik fašistične stranke je vprico zaupnice ženskih fašistev v litorski hiši sprejel poročila rimskega zveznega vodstva in vodstva rimskega fašista ter se seznanil z opravljenim delom. Scorza je dal navodila za delo rimskega fašista, ki naj se zlasti opira na organizacijo krajevnih skupin, v katerih se mora raznotero delovanje stranke razvijati v neposrednem stiku z ljudstvom ter zbirati vse njegove sile, kakor zahteva domovina v sedanji uri.

Novi narodni svetniki

Rim, 17. junija. s. »Uradni list« prinaša ukrep, s katerim so razrešeni svojih dosedanjih mest fašisti: Vincenzo Calasini, Giuseppe Ferrario, Mario Giovannini, Giuseppe Landi, Pasquale Paladino, Pio Teodorani Fabbri. Ti so nehali biti narodni svetniki. Isti odlok priznava svojstvo narodnega svetnika zaradi mesta, ki ga imajo, naslednjima fašistoma: Giovanniju Falletti, ki je imenovan tudi za člana velikega fašističnega sveta, ter Mariu Farnesiu.

Vnema mladega italijanskega bojovnika

Napoli, 17. junija. s. Fašist Masceo Gramignini se je kot sedemnajstletnik prostovoljno javil k protiletalski milici ter bil dodeljen neki topniški postojanki v Napoliu. V začetku marca je nedomoma izginil iz svojega oddelka. Povsod so ga zaman iskali. Šele v zadnjih dneh se je na podlagi pričevanj bojovnikov, ki so se vrnili s tuniskega bojišča, izvedelo, da se je Gramignini posrečilo, da se je naskrivaj vkrcal na prevozno ladjo, ki je plula v Biserto z oddelkom bersaljerjev. Ko so ga ob prihodu odkrili, je jokal in prosil, da bi smel z vojniki ostati na tem bojišču in se boriti. Dovolilo so mu in Gramignini se je z bersaljerji divizije »Centaur« boril ter se odlikoval v bojnem duhu in velikem pogumu. V bitki za Marethsko linijo je bil ranjen in Gramignini je začel v ujetništvo, potem ko je kljub rani kar naprej streljal in metala ročne bombe.

Bojevnisko prvenstvo rodbine Di Marzio

Pescara, 17. junija. s. Med italijanskimi bojevniki rodbinami se rodbina Di Marzio zares lahko postavlja s prvenstvom. Od devetih njenih moskih jih je devet bojovnikov. Eden je padel na polju časti in je odlikovan z zlato kolajno, štirje so ujetniki, dva sta na bojišču, druga dva pa mobilizirana v domovini.

Vzorna gorečnost vojne ranjenca

Napoli, 17. junija. s. V zadnjih dneh se je znova potrdil visoki bojevniki duh legionarjev protiletalske milice. Črna srajca Raffaele Coscione, ki je bil v neki postojanki za letalsko obrambo Napoli, je bil pri enem izmed zadnjih napadov hudo ranjen. Prepeljal so ga v bolnišnico, kjer so mu odrezali desno nogo ter mu zdravili hude rane na roki. Ko sta ga takoj po operaciji obiskala ležajoči poveljnik in kurat oddelka, je z mirno odločnostjo odgovoril, da bi še želel služiti domovini med svojimi tovariši omenjene protiletalske postojanke, čeprav le kot pohabljenec.

Strah pred razkolom v angleški politiki

Stockholm, 17. junija. s. Znani lastnik časopisov lord Kensley se boji, da utegne priti v notranji politiki Velike Britanije do razkola. K časopisni družbi lorda Kensleya spadata med drugim tudi »Sunday Times« in »Daily Sketch«. V nekem članku, ki je bil objavljen v »Sunday Timesu«, kliče vsem političnim voditeljem leve in desnice, naj pomagajo ohraniti notranji mir v državi, ter piše: »Živimo v trdih časih. Nihče si ne sme delati kakšnih utvar glede težkih žrtv in ljudih in v vojnem blagu, žrtv, ki jih bo treba pretrpeti v bližnjih vojnih mesecih. Zdaj je nastopil odločilni trenutek. Vse se bliža krizi. Medtem ko splošni položaj prinaša s seboj številne hude nevarnosti za Anglijo, se zdaj kažejo tudi znamenja o razkolu v notranji skupnosti. To se ne sme zgoditi v tako kočljivi dobi, kakor je sedanja, zakaj če bi se to zgodilo, potem bi lahko prišli do narodne krize prve vrste.«

Vesti 17. junija

Na neki manifestaciji v Zenti, v Bački, je sodelovalo tudi zastopstvo nemške manjšine z voditeljem Teichnerjem, ki je v svojem govoru rekel: »Nemci na Madžarskem nameravajo docela sodelovati z madžarskim prebivalstvom. Skupno z madžarskimi brati bomo branili trdnost notranjega bojišča, zato kakor se skupno borimo na vzhodnih bojiščih. Z ramo ob rami bomo skupaj branili madžarske meje.«

Filipinsko prebivalstvo je sprejelo z velikim navdušenjem obljubo, da bo Japonska dala Filipinom neodvisnost še pred Novim letom.

Izjave novega argentinskega predsednika Ramireza

Buenos Aires, 17. junija. s. Predsednik nove argentinske vlade Ramirez je dal zastopnikom tiska nekaj izjav o ciljih argentinskega narodnega vojaškega gibanja. Dejal je zlasti, da vojska ni izvedla nobene revolucije v pravem pomenu besede, pač pa da hoče le v sedanjem okoliščinah rešiti vprašanje o narodnem obstanku. Naglasil je, da so delavske ljudske plasti prišle v obupen položaj, ker se je v deželi vkoreninilo sleparstvo in zastrupljanje. General je nato dejal, da bo vojska vpostavila spet ustavni red in da bo on zato nastopil z vso odločnostjo in strogostjo. Šele po ureditvi teh razmer — je podčrtal predsednik — bodo vlado zaupali političnim močem, ki bodo v pravem smislu besede politiki, ne pa politikantom, ki so zastupili vse, česar koli so se lotili. General Ramirez je nato na kratko razložil načrt, ki ga vlada namerava izvesti. Ta načrt obsega v glavnem naslednje točke:

1. Sprememba prejšnje vlade.
 2. Ponovna vpostavitve državnega upravnega reda.
 3. Očiščenje javnega življenja pokvarjenec, nesposobnih ljudi in zajedavcev ter okrepitev narodne zavednosti in starih narodnih izročil.
- General Ramirez je potem poudaril, da je vlada že začela uresničevati tretjo točko tega

svojega načrta in da bo pravičnost dobila spet vso veljavo, saj je pravičnost temelj vsakega reda. Narod namreč bolj potrebuje pravičnosti in dobre vlade kakor pa volitev, ki bodo v primernem trenutku izvedene.

Nato je prešel na zunanje politične vprašanja ter zlasti poudaril, da je na zunanje političnem področju program nove argentinske vlade izražen v glavnem z besedami: Pravičnost in resnica, potem pa je dejal tole: »Zetako v prvih urah, ko smo prevzeli oblast, smo sporočili, da stremimo za tem, da bi se še bolj približali drugim državam ameriške celine, ki so naše sestre. Do ostalega sveta je naša politika zdaj politika nevtralnosti, toda »nevtralnosti« je pripomnil — »ki ne vara, temveč je odkritosrčna, častna in zato dejanska.«

Svoja izvajanja je novi predsednik argentinske vlade končal s pripombo, da bodo prepovedana slavlja in zabave, ker ne bi bilo pošteno razsipavati denar z razkošjem, ko na drugi strani preprosto ljudstvo trpi.

Nedavno je ameriški kapital prišel v posest večine delnic Perzijske petrolejske družbe, zdaj pa bo dobila neka ameriška družba še koncesijo za ves rečni promet na Eufratu in Tigrisu.

Dokumenti o grozotah komunizma v Sloveniji:

»Likvidacije«, ropi, rušenje, streljanje talcev...

Ljubljana, 17. junija.

V naslednjem prinašamo fotografske posnetke šestih novih dokumentov, ki kriče ter neizpodbitno pričajo o organiziranih in načrtnih grozodetstvih komunizma na naših tleh. Govor teh listin je uraden, kratak, jase, pa zato nič manj strahoten. »Tako naj se aretirata Kranje Jože iz Dobca in Košir Miro iz Bezuljaka... Patrola tretje čete naj usmrti Koširja Miro... Danes je bil justifikiran Razpotnik Josip iz Tomišlja...« Rojaki iz krajev, kjer so žrtve doma, vedo, da so to bili pošteni, spodobni in verni ljudje, zvesti svojim izročilom in svoji zemlji. Druge krivde niso imeli na sebi in prav zato jih je komunizem likvidiral.

Spet druge listine govore o divjanju proti veri in njenim svetiliščem pri nas. »Cerkev Sv. Jožefa so minirali... Miniranje cerkve na Zalostni gori bomo uredili danes... Pošljamo vam tri plošče zlata...« Ti kratki stavki jasno izražajo čisto znanstveno organizirani bes komunizma proti veri kot hrbenici vse odpornosti našega ljudstva. Ker je vera bila ljudstvu hrbenica, to je bilo treba preganjati in vsa njena zunanja znamenja uničiti. Iz naropanih svetih posod so topili zlato za revolucijo, požigali, rušili in skrunili hiše božje brez ozira na njihovo zgodovinsko in tradicionalno vrednost. »Miniranje cerkve na Zalostni gori bomo uredili danes...« Ob tem

strokovnjaškem stavku, ki morda imponira raznim salonskim udarnikom, naj se prijatelji in reševalci komunizma ter njegovih zaveznikov vprašajo, kaj si bo ob tem stavku mislilo tisto ljudstvo, ki se je sto in stoletja zatekalo k Mariji na Zalostni gori pri Preserju. Od turških grozot dalje je bila ta cerkev romarski cilj in pribežališče nesčetih tisočev, ki so v tej cerkvi dobivali edino tolažbo in edini socialni evanجيل, davno prej, preden je našo zemljo prišel odreševati komunizem z dinamitom, ognjem in krvjo. Uničevanje teh svetilišč-pribežališč je ne le zločin nad vero, temveč zločin nad ljudstvom in nad njegovo preteklostjo.

Še o nečem govore te listine, namreč o dejstvu, ki doslej ni bilo znano, da so rdeči tolovaji streljali tudi talce. Iz pisma, poslanega župniku Žužku pri Sv. Vidu nad Cerknico, ki je nekaj časa pozneje sam padel kot žrtev komunističnega nasilja, je to jasno razvidno.

Ali more sprito teh grozotnih dokazil, najdenih v arhivih zločinskih tolp, še kdo govoriti o nekaterih »nacionalnih in »lovečanskih ciljih poskušenege komunističnega prevrata? Kdor si to drzne — in so v Ljubljani še nekateri, ki so tako brezvestni ter izgubljeni — niso nič boljši in vredni nič boljše usode kakor razni Frici Novaki, Suhadolci in drugi mrčni tipi, ki so to nasilje vodili ter zanj neposredno odgovarjajo.

2. četa 1. bataljona
»Ljube Šercerja«

KO
Štev. 63.
2. VII. 1942.
Na položaju

Štabu Šercerjevega bataljona

480

2. VII. 1942

Na položaju

Cerkev Sv. Jožefa smo omenjenega dne minirali. Minirali smo obok cerkve, kamor smo položili granato in dve tube kamnikita. Migirano je z električnem kablom čigar vod je spelal po nevidnem mestu od cerkve na dostopno mesto.

Glede miniranja cerkve na Zalostni gori, da uredimo to danes, ko pregledamo teren cerkve.

Kje se nahajajo telefonski aparati vam momentalno ne moremo odgovoriti, ker so dotični tovariši, kateri se jih spravili odsotni. O tem vam bomo poročali jutri.

Telefonsko linijo proti Rakitni nam je nemogoče pričeti, ker je vse moštvo zaposleno na zasedak, stražah in patroljah.

Štab bataljona Miloša Zidanške

Št. 291.
Na položaju dne 12. julija 1942.

Štabu tretje grupe ~~Krimskog~~ »Sreda«

Po aktu št. 110. od 6. VII. 1942. »kateri rega smo pa prejeli šele danes. Vam po kurirju pošljamo sledeče: tri plošče zlata po pol kg, skupno 1.1/2 kg, 1.

150 zlatnikov razne vrste,
30 srebrnikov po 5K
380 srebrnikov po 1K
45 srebrnikov po 1 feler
10 srebrnikov po 2K

Za Vašo delavnico pošljamo v popravilo nekaj orožja iz prvega bataljona ter 2 avstrijski puški in en mitraljez Soša. Prosimo, da nam pošljete nekaj zažigalnih bomb, ker jih nujno rabimo. Glede mojega poziva na Rob sem že ustmeno uredil s tov. komandantom Grupe.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

[Signature]
[Signature]

Štab 1. bataljona
»Ljube Šercerja«

KO
3. junija 1942.
Na položaju

Aretacijsko povelje.

Patrola 3. čete naj aretirata takoj **K r a n j e J o ž e t a** iz Dobca in **K o š i r M i r o t a** iz Bezuljaka. Imenovana naj pritvori v 3. četi. Vslučaju italijanskega napada jih postrelite.

V kratkem bomo organizirali zapor za belogardiste itd., tako da ne boste imeli več te skrbi. Za enkrat pa še potrpite.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

politkomisar: *[Signature]*

Važna razsodba

ki potrjuje zagotovila vojaških oblasti, da bo ohranjeno življenje tistemu, ki prizna svojo zмотo in se prostovoljno prijavi

Ljubljana, 17. junija.

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je v ponedeljek zagovarjal član oborožene komunistične tolpe Anžur Vinko, rojen 14. januarja 1920. v Loškem potoku. Zagovarjal se je zaradi sodelovanja v prevratni organizaciji ter soudeležbe pri napadu in usmrtni dveh Slovencev: Močilnikarja in Gamea in vojakov, ter krivde, da je z nasiljem odpeljal v komunistično tolpo Zdravka Jenka, Markuna Janeza in Viranta Franca.

Sodišče je kljub vsem tem zločinom obsodilo Anžurja Vinka na dosmrtno ječo, upoštevajoč olajšilno okolnost, da se je obdolženec

sam prijavil oblastem in bil deležen slovesnega zagotavljanja vojaške oblasti, ki je pred mesecem dala jamstvo, da se vsakemu članu oboroženih partizanskih tolp, ki se bo prijavil oblastem, jamči življenje, četudi bi bil kriv kakršnih koli zločinskih dejanj, in je prišel do spoznanja, da je bil na krivi poti.

Državni tožilec je na razpravi ponovno pribral ta jamstva oblasti, ki naj bodo spet v opozorilo vsem, ki se vztrajajo in sodelujejo z roparskimi in protinarodnimi tolpami, da vendar krenejo na pravo pot in prenehajo z zločini in akcijami, ki so našemu ljudstvu le v nesrečo in pogubo.

Štab 1. bataljona
»Ljube Šercerja«

KO
Štev. 63.
6. VI. 1942
Na položaju

Likvidacijsko povelje

Patrola 3. čete naj usmrti **K o š i r M i r o t a** in Bezuljaka, izdajalca, ki je po njegovi zaslugi padli trije partizani. Po likvidaciji izvestite Stab.

Smrt fašizmu - svoboda narodu.

komandant: *[Signature]*
Luka Suhadole l.r.

polit. komisar
Fric Novak l.r.

Štab 1. bataljona
»Ljube Šercerja«

KO
Št. 80.
5. VI. 1942.
Na položaju.

Častitemu gosp. župniku Janezu Žužku

pri

S v . V i d u

Sporočam vam, ko posređovalcu med pobeglimi Belogardisti in nami, da se morajo sledeči Belogardisti: Rudolf Andrej

Rudolf Alojzij
Rudolf Jože ter
Makovec Jože
Makovec Alojzij

vsii iz Rudolfovega in Makovec Jožef iz Tavčelj, javiti do 12. junija 1942. do 12. ure, če se gori imenovani ne bodo do tega roka vrnili in predali orožja bodo zajeti talci postreljeni.

Smrt fašizmu - svoboda narodu.

komandant: *[Signature]*
Luka Suhadole l.r.

polit. komisar:
Fric Novak l.r.

Kom. 1. čete bataljona
»LJUBE ŠERCERJA«

KO
Št.
Dne 21. jun. 1942
Na položaju.

334

21. VI. 1942

ŠTABU BATALJONA »LJUBE ŠERCERJA«

Danes je bil justifikiran Razpotnik Josip iz Tomišlja, roj. 26. I. 1903. Župan je med potjo pobegnil. Potem smo dovedli v logor njegovo ženo in brata in jih pridržimo, dokler se ne javi župan. V obratnem slučaju nam sporočite kaj naj storimo.

SMRT FAŠIZMU - SVOBODA NARODU!

komandir: *[Signature]*

Politkomisar.

Blagoslovitev nove kapelice v št. Lovrencu ob Temenici

št. Lovrenc, 17. junija.

Tudi naša fara je zaključila ljudsko pobožnost na čast Mariji slovesno. Sicer nekoliko kasneje, zato pa tem bolj pristrčno in slavnostno. Na binkoštni ponedeljek smo blagoslovili novo kapelico v čast Fatimske Materi božji, prvi taki kapelici v naši škofiji. Vsa slovesnost je bila zares pristrčna in nam bo ostala v spominu na današnje dni, ko smo se s takim zupanjem zatekali k Mariji.

Po opravljenih obredih v cerkvi in izklesanem ter vzpodbujajočem govoru domačega g. župnika Antona Oblaka, ki že 37. leto vodi našo župnijo, je g. župnik vprilo 11 du-

hovnikov izročil pri oltarju Matere božje tri vence v beli, rdeči in zlati barvi kot simbole treh delov sv. rožnega venca in svetinje sv. Dominika in sv. Terezije Deteta Jezusa, vse dar č. sester karmelitanek s Sela, na ličnih blazinah trem mladenkam, da jih ponese v procesiji. V procesiji so dekleta nesle novi kip Fatimske Marije. Okrog nove kapelice, ki je prostorna in lepo urejena, se je zbrala vsa fara, pa tudi iz sosednjih župnij so prihiteli ljudje k slovesnosti. Načrt za kapelico je izvršil msgr. g. Jože Dostal. Kapelica je ponos našega kraja, vsem znanemcem pa bo pričala o zaupanju našega ljudstva v Marijo in njene obljube v Fatimi.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

S. S. VAN DINE

45

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Hani nam je pojasnil že mnogo stvari,« je odvrnil Vance. »Dovoli mi, da jaz na svoj način z njim malo pokramljam. On ima domislice, ki so zelo zanimive... Kar se tiče opija, sem prepričan, da je škaticla izginila...«

»Pa zakaj?« ga je ustavil Markham. »Človek, ki je opij rahil, ga ni vzel iz tiste steklene omare in ga pustil na svoji nočni omarici z namenom, da bi nam kazal za seboj pot.«

»Prav gotovo da ne.« Vancejev glas je bil resen. »A on je lahko skušal zvaliti nas na koga drugega... Sicer pa je vse to le domneva. Zagotavljam ti pa, da bi me zelo začudilo, če bi Hani našel škaticlo z opijem v stekleni omari.«

Heath se je razvnel. »Zdi se mi, gospod Vance,« je malo pozabavljal, »da bi moral iti opij iskat kdo od nas. Ne smemo preveč zaupati temu, kar bo povedal tale Egipčan.«

»E, prav lahko se zanesemo na njegove besede, gospod naradni. Sicer pa sem imel svoj poseben namen pri tem, da sem Hanija samega poslal zgor.«

Na hodniku so se znova zaslišali Hanijevi koraki. Vance je stopil k oknu. Skozi redke trepalnice so njegove oči pazljivo zrlje v vrata.

Egipčan je vstopil kakor kak vdan mučenik. V eni roki je držal okroglo pločevinasto posodico, na kateri je bil prilepljen bel listek. Slovesno jo je postavil na mizo.

»Našel sem opij, effendi.«
»Kje?« Vance je spregovoril to besedo čisto potihem. Hani se je zamislil in povesil oči.

»Ni bil v stekleni omari,« je nato odvrnil. »Predal, kjer je bil opij običajno, je bil prazen... In tedaj sem se spomnil...«
»Zelo lepota je pripomnil Vance posmehljivo. »Spomnili ste se, da ste bili sami svoj čas vzeli opij, ne?... Ko niste mogli spati... ali pa zaradi česa podobnega...«

»Effendi se razume na mnogo stvari.« Hanijev glas je bil tih in brezizrazen. »Pred več tedni je bilo, ko sem zbujen ležal v postelji... Toliko noči sem slabo spal... Vzel sem iz omare opij in ga odnesel v svojo spalnico. Škaticlo sem dal v mojo nočno omarico...«

»Potem ste jo pozabili dati nazaj na njeno mesto,« je še pristavil Vance. »Upam, da ste svojo nespečnost pozdravili,« se je zbadljivo nasmehnil. »Vi ste nesramen lažnivec, Hani. Pa vam ne delam nobene krivice...«

»Povedal sem vam resnico.«
»Če ni resnica, je gotovo vsaj duhovit izgovor.« Vance je sedel ves zamišljen. »Z drugimi besedami se to pravi, da če niste povedali resnice, ste si zelo dobro izbrali svojo laž.«

»Hvala, effendi.«
Vance je vzdihnil, zmajal z glavo in se delal, kakor da mu je dolgčas. Potem je dejal:

»Pa ste kaj hitro našli ta opij. Verjetno ste ga našli takoj

na prvem kraju, kjer ste ga iskali... Čisto določno ste si predstavliali, kje mora biti...«

»Kakor sem vam dejal...«
»Nehajte že s tem! Ze postajate siten...« je nenadno vzkliknil Vance in se približal Egipčanu. Njegov pogled je bil nekam hladen in njegove mišice napete. »Kje ste našli tole škaticlo z opijem?«

Hani je stopil korak nazaj in roke so mu kar omahnile. »Kje ste našli opij?« je ponovil Vance.
»Saj sem vam že povedal, effendi.« Čeprav je Hani tako trdovratno vztrajal pri svojem, vendar njegove besede niso nikogar prepričale, da je res tako, kakor zagotavlja.

»Da, razložili ste mi... a niste mi povedali resnice. Opij ni bil v vaši spalnici... Čeprav imate razlog, zakaj nas o tem skušate prepričati... Razlog! Kakšen?... Morda ga lahko uganem. Vi ste mi lagali, ker ste opij našli...«

»Effendi! Nikar tako. V zmoti ste.«
»V to zmotu me gotovo niste zapeljali vi, Hani.« Redkokdaj sem videl Vanceja tako zelo resnega. »Trmast ste kakor osel! Ali še niste spoznali, da sem vedel, kje boste iskali opij? Ali mislite, da bi vas bil poslal ponj, če ne bi bil točno vedel, kje je? In vprav vi ste mi bili to povedali... na vaš zvit, egipčanski način. Čisto natančno ste mi to povedali.« Vance se je nenadno spet pomiril in se nasmehnil. »Pravi razlog, zakaj sem vas bil poslal iskat usipavalno sredstvo, je bil ta, da ugotovim, v koliko ste zapleteni v vso to kolobocijo.«

»Pa ste to ugotovili, effendi?« je vprašal Egipčan bojestno in vdano obenem.

13.

Starejša brata sta se takoj zedinila v tem, da pojdeti sama po svetu; ker pa sta se bala, da bi najmlajši brat norak vendarle prišel za njima, predlaga najstarejši brat strupeno in zlobno:

»Jo že imam! Oče nama je rekel, naj gledava nanj, njemu pa tega ni velel; to se pravi: midva naj gledava, vidiva, on pa naj ne vidi. Slepce ne vidi!«

14.

»Dobro! Oslepiti ga morava! Potem pustiva slepega noraka kar tukaj pod lipo, s hlebčki pa odideva v svet!« je dopolnil srednji.

Tedaj mu najstarejši veli: »Mlajši si, ubogati me moraš! Zato: ti ga oslepil!«

Po obotavljanju je srednji vendarle zakuril ogenj, izpod njega nagrabil pest vročega pepela in žara ter ga najmlajšemu bratu vsul pod trepalnice. Nato sta se skrila za lipovim deblom in čakala.

15.

Ni bilo dolgo in že se je najmlajši predramil iz sanjajočega sna zaradi silne bolečine v očeh. Z rokama si je mel boleče oči in brisal pekoče solze, ki so kar curkoma izvirale izpod trepalnic. Zdelo se mu je, da ima namesto zdravih oči dva žareča ogla, ki sta bila oržena v lug in v njem šumila ter ugašata. Žgalo in peklo ga je vedno huje.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

General Dittmar o sedanjem položaju na vzhodnem bojišču:

»Bojna črta na vzhodu je zdaj ustaljena«

»Bojna črta na vzhodnem bojišču je zdaj ustaljena — ustaljena bojna črta pa nudi vse možnosti.« Tako je dejal v svojem poročilu o sedanjem položaju na vzhodnem bojišču nemški general Dittmar in s tem povedal, v čem je prav za prav vzrok, da zdaj na tem bojišču ni na nobeni strani kakšnih večjih sunkov, pač pa, da se je bojna črta ustalila.

»To vojskovanje na ustaljenih postojankah — piše Dittmar med drugim — je nastopilo po skoraj dveletnih stalnih bojih. Gotovo je, da je ta mir le pogojen in omejen na določen čas ter je nastal, ker sta po njem čutila potrebo oba vojskujeta se tabora. Seveda se lahko zgodi, da bo ta odmor podaljšal stremenje, da se ob najugodnejših okoliščinah izvede hud udarec, ki ga je na podlagi tega, kako stvari zdaj stoje, treba prejeti ali slej pričakovati.« Vsekakor pa se na nemški strani danes lahko v čisto drugačnem smislu govori o fronti kakor pa v začetku bojev. Prej je vladalo neko nesorazmerje med celotnim številom razpoložljivih sil in med širino prostora, s katerim je bilo treba računati. Nasprotno sovražniku, ki je številčno močnejši, sovražniku, kakor so Sovjeti, je obramba brez ustajenosti, strnjene fronte težko rešljiva naloga. Doslej je bilo nemško vodstvo s svojimi neprestanimi ofenzivami reševalo to nalogo. Z drugimi besedami, nesorazmerje med velikostjo prostora in močjo vojaških sil se je izravnavalo le s stalnimi premiki.

Zdaj pa je stvar povsem drugačna. Za nadaljevanje bojev so ustvarili trdno podlago na ustaljeni bojni črti, na kateri so se čete ustavile po končanih zimskih bojih. Ta bojna črta — nadaljuje general Dittmar — je na eni strani močna postojanka za obrambo širnega zasedenega ozemlja, na drugi strani pa tudi izhodišče za nastope napadalnega značaja. S tem pa še ni rečeno, da bi bili Nemci s tem, če so postavili to izhodno oporišče, zdaj kaj manj nagli v svojih mislih in dejanjih, kakor pa so bili prej. V tej svoji naglici so vedno prekalali Sovjete.

Položaj, kakršen je danes na vzhodnem bojišču, označuje preprosti nemški vojak takole: »Bojna črta na vzhodu se je spet »zredila«. Prvič prihaja to do izraza v tem, da se je povečalo število vojakov, ki v njej danes nemška vojska na vzhodnem bojišču razpolaga. Drugič pa je tudi med tamkajšnjimi domačini vedno več takih, ki se priključajo za prostovoljce in se zbirajo v posebne oddelke, ki v bojih na vzhodu dobivajo vedno večji pomen. Tretjič pa se je znatno zboljšala in povečala izdelava za vojskovanje potrebnih stvari, zaradi česar je danes mogoče izdelati dosti več orožja, kakor pa znašajo izgube.«

General Dittmar označuje potek bojev na kubanskem mostišču kot »poskus za bodoče vojskovanje«. Ta poskus pa je nemško vojaško poveljstvo povsem potrdilo. (»Pester Lloyd«.)

Stroga Rooseveltova navodila cenzorjem

»La Correspondence« piše, da je Roosevelt dal stroga navodila predstojnikom cenzurnih uradov v Združenih ameriških državah, da časopisi odslej ne smejo napisati niti besede o letalskih napadih, ki jih ameriški letalci tako zločinsko uprizarjajo nad italijanskimi mesti. Pravi, da bodo cenzorji, ki jih je 15.000 in jih plačuje severnoameriška »demokracija« in ki dejansko sodelujejo v boju za čim svobodnejši tisk v Združenih državah, morali odslej strogo paziti, kaj bodo časopisi pisali o ameriških letalskih napadih na Italijo. Glede teh napadov bo v bodoče dovoljeno pisati le, »da so ameriški letalci napadli le »vojaške cilje«, da so ameriški bombniki pri tem dosegli takšne uspe-

he, kakor jih ni dosegel doslej še nihče in jih tudi ne bo.«

Vsekakor so ta navodila zelo zanimiva in značilna, saj očitno dokazujejo, da Roosevelt nima korajže, pokazati ameriškim ljudstvu svoje prave podobe, podobe morilca žensk in otrok. Morda misli — nadaljuje v svojem poročilu agencije »La Correspondence« —, da bi, če bi pokazal svoj pravi obraz, s tem spravil v nevarnost svoje predsedniško mesto, na katero je bil izvoljen tudi po soudeležbi številnih Italijanov, ki žive v Združenih državah. Tem in tudi drugim Amerikancem je treba skriti nezaslišana grozodejstva, ki jih uganjajo ameriški letalci nad italijanskimi mesti in njihovim civilnim prebivalstvom.

Edinstvene valilnice na Ceylonu

»Kokoši«, ki zabrsajo svoja jajca meter globoko v ognjeniški pesek ter jih potem prepuste naravi, da jih zvali

Valilnice niso, kakor bi kdo utegnil misliti, morda iznajdba najnovejših časov oziroma vsaj iznajdba, o kateri še prejšnji rod ni vedel ničesar. Kakor za tako številne druge iznajdbe, tako je tudi za valilnice dala pobudo narava sama. Pa zato nič ne de, če je kraj, kjer imajo takšne »naravne valilnice«, daleč proč od Evrope. Stvar je namreč v tem, da imamo v Evropi samo ognjenike, pa nobenih zastopnikov večje perutnine. Divja perutnina najrazličnejše vrste, kakor na primer fazani, ima sicer navado, zakopavati svoja jajca v zemljo ali jih vsaj pokriti z listjem, mahom ali s čim drugim, da bi bila toplina zanje primerna in bi se tako

iz teh jajc lahko izvalili mladiči. Maleo, ki živi v pragozdovih na otoku Celebesu, pa je v tem oziru res nekaj posebnega.

Kadar se približa čas valitve, se podajo samice te velike ceylonske »kokoši« iz gozdov na morsko obrežje, kjer imajo na razpolago dovolj ognjeniškega peska. Po cele dneve včasih hodijo po peščenem morskem obrežju, dokler ne najdejo primerne mesta, kjer so tla »ognjeniško« segreta, oziroma, kjer topli vrelci vse leto skrbje za primerno toplino. Tam potem skopljajo samice s svojimi močnimi kremplji skoraj poldrug meter široko in meter globoko jamo, nato pa v osmih dneh znesse vanjo šest

do osem jajc. Jajca previdno zabrska s peskom in svojo naravno valilnico tako maskira, da nikomur niti na misel ne bi prišlo, da je na tistem kraju v zemlji kaj zakopanega. Malejeva jajca so približno štirikrat tako debela kakor jajca naših kokoši.

Tako se v primerno topli ognjeniški zemlji zvale piščanci, ki niso samo povsem razviti, pač pa tudi tako močni, da se sami lahko prikopljejo na dan, potem pa naglo zbeže v pragozd, ne da bi jim kdo povedal, da bo tam zanje še najbolj varno. Samice se zanje od tistega trenutka, ko so zagrebale svoja jajca v ognjeniški pesek, nič več ne brigajo, saj je tam narava sama poskrbela, da jim ni treba tedne in tedne čepeti na jajcih in valiti. Vsa ta skrb jim je prihranjena.

Ceylonski domačini, ki z vso vno stikajo za takšnimi naravnimi valilnicami, pravijo, da se novi rodovi te ceylonske gozdne ptice poznajo, ko dorastejo, vedno vračajo vprav na tisti kraj zakopavati svoja jajca, kjer so se bili sami zvalili, ter da si vselej izberejo takšno mesto, kjer zemlja ni prevročna ne premrzla, pač pa ravno prav topla, da se v njej iz jajc kaj izvali.

Dva nerazdružljiva tatinska prijatelja

Sodniki malega kazenskega senata nikakor niso mogli verjeti svečanim in s poudarkom izgovorjenim izjavam dveh tatinskih tovarišev, ki sta bila obtožena treh večjih in manjših vlovov, ko sta leta februarja v Trnovem neki stranki odnesla precej lepih, belih rižuh, več finih srajc in brisač, ko sta dalje na Kodeljevem odnesla nekomu lepe hlače in srajce ter sta naposled tam za gradom od nekdaj odnesla večjo zalogo živil, tako buke, riža in jajc. Vse sta lepo spravila pri svojih dveh prijateljicah, dveh sestrah, ki sta doma tam v Blok. Sestri sta živeli skromno, bolj v pomakljanju, pa sta se pač globoko razveselili darov, ki sta jih prinesla oba nerazdružljiva tatinska tovariša in to: Jože Klemenčič, rojen 19. marca 1910, v Goriziji, po poklicu delavec, in Jože Merhar, rojen 1. septembra 1921, tam v prijaznem baselju Mi-govska gora pri Mirni na Dolenjskem, po poklicu delavec, oba stannjoča v znanem prenočišču v Florjanski ulici št. 15, kamor se zatekajo ljudje iz dna ljubljanskega življenja.

Jože Klemenčič je bil že večkrat zaradi tatvine kaznovan, predsedel je po ječah že nekaj let. Drugi ima v kazenskih registrih nekoliko manj kazni. Zato ni bilo nič kaj presenetljivega, ko je vse omenjene vlovne tatvine prevzel na svoje rame in v svoje breme drugi, Jože Merhar, zagotavlja, da je bil sam pri vseh vlovih, da Klemenčiča le mimogrede pozna, da ni imel z njim nikake zveze. Hotel je Klemenčiča izrezati, toda ni se mu posrečilo, kajti sodniki so imeli dokaze in pojasnila, da sta bila oba obtožena nerazdružljiva prijatelja v dobrem in slabem, da sta vedno skupaj hodila, skupaj tiščala, da sta vedno skupaj zahajala v gotove beznice, skupaj sta kolovratila in stikala po ulicah za plenom in skupaj sta stanovala, kakor tudi imela pri obeh sestrah v Blok poznanstvo. Bločanki sta bili obtoženi prestopka prikrivanja ukradenega blaga. K razpravi je prišla samo ena, Urška, izostala pa je Francka, proti kateri je bilo postopanje nato izločeno.

Zaradi zločina vlovne tatvine sta bila obsojena: Jože Klemenčič na 1 leto in 4 mesece strogega zapor, Jože Merhar pa na 10 mesecev strogega zapor. Urška zaradi prestopka prikrivanja ukradenega blaga na 1 mesec in 15 dni zapor, pogojno za 2 leti. Vsi so kazni sprejeli.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Sreča.

Ze pol ure strmim v to sinjo kartico in ni se mi do zdaj posrečilo, da bi odtrgal oči od nje. Dobil sem jo z današnjim jutranjo pošto. Očitno sem z leti, ko bolj in bolj starim, postal sentimentalni. A sem ob ustinih kotih vendarle kazal tisto gubo, zaradi katere so me vsi obsojali, da sem skeptik, malobrižen človek, ki ga nič ne more spraviti s tira. Ta guba se je z leti še celo poglobila, spremenila se je v pravo brazdo. Res, v pravo brazdo, ki zdaj, če jo človek dobro pogleda, izraža morda samo še hudo grenkobo.

Saj sem dejal, da sem postal sentimentalni! Kaj bi rekli moji nekdanji tovariši, če bi me videli zdaj. Če bi videli »strašnega« Kellerja, ki že pol ure strmi v sinjo kartico, v sporočilo o rojstvu nekakega otročka, in ki si vsako toliko otre oči, kjer mu v kotičkih bleste drobne solze? Oh, Keller, kaj si morda res ganjen, ker sta ti dva pridna zakonca, ki ju poznaš, sporočila, da sta dobila lepega fantička?

Da, ganjen sem, globoko ganjen in si upam to celo zapisati. Zapisati tukaj, v ta zvezek, kjer že dolgo zbiram najzapravljivejše spomine iz svojega čudnega življenja. V ta zvezek, ki ga morda nihče ne bo nikoli dobil pred oči.

Rodil se je fantiček in na majhni sinji karti s sporočilom še enkrat berem ime mlade, radostne mame: Laura Buhrmann.

Laura Buhrmann! Koliko spominov mi obuja to ime! Ob njem vidim pred sabo dekletce, ki so ga same sinje oči in plavi kodri. Vidim ga, kako se v spremstvu usmiljenke prikaže na pragu govorilnice zavoda v Etampesu. Ko se mi približa, se lepo prikloni, kakor se spodobi. Vidim deklico spet čez leta, ko je že gospodična. Da pride v govorilnico, kjer jo nepotrpežljivo čakam, teče čez širni vrt. Obraz ji žari, zenice se ji svetijo, prsi ji valove. Planje proti meni z iztegnjenimi rokami, vsa vesela, in me kliče za strica.

Toda nenadno se med temi veselim spomini prikaže oblak... Ta oblak je podoben gosti megli, ki se je nekega jutra pozimi leta 1917. vzdigovala iz žalostnih jarkov pri Rovennesu...

November 1917. V obsežnem taborišču blizu področja vojnih nastopov je, kjer so štirinajci iz naše konjenice krčevali kar po ducatih na dan.

»To je kužna bolezen, nalezljiva bolezen, a se žal ne da storiti prav nič. Namečite apna, dosti apna v jarko.« je naročal vrhovni živinodržavnik. Če so ga vprašali, kako bi se dala ta konjska kuga razlagati, je zelo zgovorno našobil ustnice, potem pa pristavil:

»Po mojem je ta reč precej skrivnostna. Hočem reči, skratka, da jo je morda kdo nalašč povzročil.«

Zaradi tega smo posegli v to zadevo mi iz vohunske službe. Iskali smo več kot teden dni. Toda čez teden dni je bil major Graude, ki je iskanje vodil, več kakor obupan, zakaj preiskava ni napredovala niti za korak, kuga pa je divjala dalje. Grozila je nevarnost, da bi segla tudi po ljudeh.

Šele proti koncu meseca sem jaz, prav jaz, ki mi je pri tem zlasti pomagala sreča, doživel zadoščenje, da sem našel drobno sled. Dobro se še spominjam vsega, kakor da bi se zgodilo včeraj. Spominjam se fletnega prizora, ki se je odigral, ko sem majorju Graudeu poročal o uspehu svojega iskanja.

Komaj sem stopil v njegovo pisarno, sem dejal:

»Začopatil sem tistega, ki dela kugo!«

Dobri major, ki je bil zatopljen v odgonetanje nekega šifriranega sporočila, se še ozrl ni vame, ko sem vstopil, je pri teh besedah plin pokonci, ko da bi mu bil zabod del bučko v stegno, me pograbil za ovratnik, me nekajkrat stresel ter rjovel:

»Govorite vendar, Keller, govorite!«

»Gre za nekega civilista,« sem začel. »Za nekega izmed tistih, ki dajejo krmo in se žal lahko potikajo po taborišču, kakor da bi bili doma. Ze nekaj časa sem vohal za njim, zakaj... Veste, ima obraz, ki mi ni čisto po godu. Ko sem reč malo preiskal, se je izkazalo, da je tuje in da se je prikazal v teh krajih šele, odkar se je začela vojna.«

»Dobro, dobro, a naprej, dajte, dajte, začnite z dejstvi,« je nepotrpežljivo silil vame major,

»Možakarja sem vztrajno nadzoroval, tako skoraj bi se bilo naložilo tako, da ne bi bil našel nič sumjivega. Morda bi se mi bil le izmuznil, če se ne bi bil domislil Michelona...«

»Michelona? Michelona, pravite?« je zavpil Graude. »Michelona, gluhonemega fanta, ki dela pri polkovnih pratežnikih? Za zlodja, torej je Michelon vohun?«

»Ne, ne, nikakor ne, gospod major! Dajte, da razložim, kako in kaj... Včeraj zjutraj so, kakor veste, spet pripeljali v taborišče krmo za konje. Nadzoroval sem tistega civilista, o katerem sem pravil. Ko so seno razložili, sem previdno šel za tem človekom in sem videl, kako kar se da oprezno zavija proti gozdu Tour-le-Feu, ki leži na levem bregu reke. Če bi šel za njim prav do tja, bi utegnilo biti nevarno. Zato sem teklen na grič, kjer je radijski oddajnik, ker sem vedel, da človek od onod vidi ves gozd. Od onod bi torej s svojim močnim daljnogledom morda lahko dognal, kam jo je mahnil skrivnostni civilista.

In res sem kmalu zatem zagledal, kako se je ustavil, ko da bi koga čakal. Ker je zdaj zima, je gozd do dobra gol. Zaradi tega sem z daljnogledom videl možaka tako razločno, ko da bi bil komaj za ped pred mano.

Preteklo je dobre pol ure, kar zapazim, da se civilistu bliža neznan človek. Novi došlec je nekdo, ki ga nisem nikoli videl v tem kraju. Začeta se pogovarjata...

Deset let življenja bi bil dal, če bi bil mogel slišati, kaj govorita... Tedaj zaslišim poleg sebe korake. Bil je gluhi in nemi Michelon. Tako rekoč gluhonemi, zakaj v lamierski gluhonemnici so ga vzgojili tako dobro, da zna izvršno »brati z ustnice«, kakor pravimo.

Pograbim fanta ter mu zapovem, naj pogleda skozi daljnogled; naj gleda dobro tista človeka ter opazuje, kaj se pogovarjata, potem pa mi natančno pove, kakšne besede bo »videl« na njunih ustnicah...

Fant me je pri prič poslušal ter je — čeprav malce zmeden — ponavljal njune besede: »Konji... Konji... Osemsto štiri in dvajset... Ima še dve škatlji cekv s trupom... Potrebujem novo brizgalko...«

Na kratko, gospod major, čez dve uri sem skrivnostnega civilista začopatil in pri prvem spraševanju je vse priznal. To je stotnik sovražnikove vojske in pravi, da je zelo ponosen nad tem, kar je storil z našimi konji. Drugi pajdaš, tisti, ki je z njim govoril v gozdu, mi je ušel, a zatrdno bomo prijeli tudi tega...

Preden so stotnika iz sovražnikove vojske odvedli pred zid, da bi ga ustrelili, je hotel videti mene, ki sem ga bil prijel. Dejal mi je:

»Nič nisem hud na vas, da ste me zagrabili. Ste tič, da je kaj, jaz sem pa smrt tako zaslužil...«

Stisnil mi je desnico. Čez trenutek se je ozrl vame in odločnega obraza rekel:

»Vojaka sva in vsak izpolnila svojo dolžnost. Vsak za svojo zastavo!«

Toda potem ko se je na hodniku rovenske ječe oglasil hrum mnogih korakov, ki so se bližali njegovi celici, se je zdelo, da je stotnik začel omahovati. Obraz mu je pobledele ko zid. Naslonil se je z roko na svojo ramo ter s šibkim glasom zašepetal:

»To je oddelek, ki prihaja pome... V nekaj minutah bo vsega konec. Tako je prav. Prav in zdaj razumem... Razumem, da sem samo človek. Samo človek...«

Ustnice so se mu spadle, oči so se zasvetile od solz.

»Samo človek,« je zašepetal še enkrat. Potem mi je pomolil zaprto pismo in posrečilo se mu je, da je pristavil še tole:

»Vzemite tole, prosim vas!«

Nato je bruhnil v jok.

V pisemskem ovitku je bil listek z naslednjimi besedami:

»Laura Buhrmann, stara pet let, zdaj gojenka zavoda v Etampesu. Je moja hčerka. Ostaja sama samcata na svetu. Skrbite zanje, rotim vas za to!«

Zdaj je obsojenčeva hčerka žena, je mati, ki prekipava od radosti. Ko gledam v sinjo kartico, ki sem jo dobil z današnjo jutranjo pošto, se mi zdi, da se tudi vohun vsaj enkrat v življenju more čutiti... srečnega.